

FLETORJA E KLERIT KATOLIK

TË SHQYPNËS

PERMAJTJA E LANDËS

Akte të Selis Shëjte:

Pontificia Commissio ad Codicis canones authenticos

interpretandos: Dubia de celebratione Missae

— de matrimonio — de SS.ma Eucharistia

asservanda. . . . . fage 123

Akte të Dieçezeve:

I. Më të Pamit Barituer të famullijave. . . « 125

II. Më Shoqni të Sh'Jozefit për kishna të vorfna « 129

III. Më Meshë të vogël prane Ipeshkvit . . . « 130

Monitum . . . . . « 131

Solutio casuum conscientiae . . . « 132

Casus conscientiae . . . . . « 136

SHKODER

Shtypshkroja e Zojës së Papëryemë

1924

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

FLETORJA E KLERIT KATOLIK

TË SHQYPNËS

AKTE TË SELËS SHËJTE

PONTIFICIA COMMISSIO
AD CODICIS CANONES
AUTHENTICE INTERPRETANDOS

Dubia

soluta in plenariis Comitiiis Em.morum Patrum

Ex novem Dubiis in hoc documento solutis quatuor tantum hic promulganda seliguntur, nempe tertium, quintum, sextum, septimum.

III

De celebratione Missae in religionibus mulierum (can. 610, § 2)

Utrum, vi canonis 610 § 2, quo praescribitur: « Missa quoque « Officio diei respondens secundum Rubricas quotidie celebrari debet « in religionibus virorum, et etiam, quod fieri possit, in religionibus « mulierum », Missa Officio diei respondens debeat celebrari tantum in religionibus regularium et monialium vota sollemnia habentium; an etiam in domibus religiosarum vota simplicia habentium, quibus ex Constitutionibus a Sancta Sede approbata est obligatio chori.

Resp.: *Negative* ad 1^{am} partem; *affirmative* ad 2^{am}.

V

De licentia assistendi matrimoniis

(can. 1096, coll. cum cann. 463, 472 - 476)

1. Utrum vicarius oeconomicus legitime constitutus in paroecia vacante, ad normam can. 472 et 473, possit licentiam assistend matrimonio dare sacerdoti determinato ad matrimonium determinatum.

2. Utrum id possit vicarius substitutus, de quo in can. 465, § 4, post Ordinarii approbationem, si nullam limitationem Ordinarius apposuerit.

3. Utrum vicarius parochi religiosi id possit post Ordinarii approbationem, sed ante approbationem Superioris religiosi.

4. Utrum vicarius, seu sacerdos supplens, de quo in cit. can. 465, § 5, id possit ante Ordinarii approbationem.

5. Utrum id possit vicarius adiutor parochi imparis suis muniis rite obeundis, legitime constitutus ad normam can. 475, § 1.

6. Utrum id possit vicarius cooperator, de quo in can. 476, in scio parochi.

Resp.: Ad 1um *Affirmative*. — Ad 2um *Affirmative*. — Ad 3um *Affirmative*. — Ad 4um *Affirmative*, quoadusque Ordinarius, cui significata fuit designatio sacerdotis supplentis, aliter non statuerit. — Ad 5um provisum in cit. can. 475, § 2. — Ad 6um provisum in cit. can. 476, § 6.

VI

Circa assistentiam matrimonii (can. 1096, § 1)

Utrum, ad normam can. 1096, § 1, sacerdos sit determinatus, si parochus Superiori monasterii in casu particulari declaret, se ad matrimonium proxima Dominica in ecclesia filiali celebrandum delegare aliquem sacerdotem religiosum, qui a Superiore sequentibus diebus ad Missam die Dominica ibi celebrandam deputabitur.

Resp.: *Negative*.

VII

De Ss.ma Eucharistia asservanda (can. 1265)

Utrum Ordinarius, attenta immemorabili consuetudine, possit licentiam dare asservandi Sanctissimam Eucharistiam in curatis ecclesiis, quamvis non stricte paroecialibus, sed subsidiariis.

Resp.: *Affirmative*.

Die 20 maii 1923

P. CARD. GASPARRI, *Praeses*

Aloisius Sincero, *Secretarius*

AKTE TË DIEÇEZEVE

I

Leter e Argjipeskkvit të Shkoders
permbl të Pamit Barituer të famullijave

ZOTNË FAMILITARVE T' ARKIDIEÇEZIT TË SHKODERS

E TË DIEÇEZIT TË LEZHES

SHËNDËT E BEKIM PREJ ZOTIT

Sikursë vetë fort mirë e dini, mëndimi më i parë e kujdesi më i madh i se të cillit famulltarë do të jët shëlbimi i shpirtnave t' atë popull, qì prej të Parve ju është dhanun në rojë. E për me e krye ket detyrë më së mirit shumë mjetet ja u ka vënë dorë Kisha shëjte; nder të cillt fort i vjeshëm njehet t' ardhunit e Ipeshkvit me për famullija e Dieçezit të vet. Për me kuptue randsin e kësaj të përmes maston me peshue qellimin për të cillin Kisha shëjte ja ka vënë ket detyrë Ipeshkvive. Ky qellim, si na difton Konkilli i Trentit, është për me mbajtë shëjt e të paperlyem msimin e fës, e me shue gabimet kundra sajë; me i dhanë shkas veprave të mirave veset e kqija me i dnue; popullin me e xë kah feja, kah pagja e kah pershpirtnija; e mbas nevojve qì kan vendet e kohat e ndryshme me dë Ipeshkvi e me urdhnuë shka i duket më i vjeshëm për të mbaren e permirsimin e popullit të krishtënë. Prandë kjo e ardhun e Ipeshkvit me për famullin është për meshtarin një rast fort e bukur për m' e permirsue gjendjen shpirtnore të popullit të vet. Por për me xjerrë prej sojet ato fryte qì dëshron Kisha shëjte, është nevoja qì meshtari e populli të gatohen me e pritë si duhet; sepse hiri i Zotit, qì e përcjellë Mëkanosin e vet në at udhëm barituer, pa dyshim ka me veprue shumë më tepër në zemra, qì ka me i gjetë të gatme. Për ket arsye është detyrë punë e mirë e e vjeshme me i rreshtue në ket shkretë dës vërtje e msime, qì munden fort lët me u shti në punë, e qì kishin me ndimnë për me xjerrë fryt të gjallë prej kës shëlbimit.

1. Më së parit kishte me këne nevojë qì famullitari ka'i herë, ka'i herë, e siç mos do të përpara se me ardhë Ipeshkvi me për famullin, të ja nepte popullit msimin e plotë përmbi të kënnit e

Ipeshkvis; ti diftote se kush është Ipeshkvi; kamben e kuej mba; prej kahë i rrjedhë pushtedja; që farë të drejtash ka permblë besimtarët e Krishtit, e që farë detyrash kanë ata ndej Barin e vet. Të ja spjegojnë fjalët e Sh' Palit që „*Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei...*“ e tjerat: *Ipsi pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri...*“ Sepse sa më fort ta këtë kuptue populli naltësën e pushtedes t' Ipeshkvit e barren e randë që ka, aq më fort ka m' e gmue fjalën e t'ij; aq më lët ka me ju shtrudhneve që ti napin, e aq më tepër ka me xjerrë fryt prej msimeve të tija. Prandej edhe kuer të mbrininë dita me ardhë Ipeshkvi në famullë, është detyra e meshtarit me e shtyë popullin që ta presin me një farë lulzimit. Ju e dini se shka lypë për ket të pritur Pontifikali Roman e si është zakoni ndër dhena të krishtëna me pritë Ipeshkvin kuer shkon me pa famullijat e veta; por Na nuk lypim aq, pse i njofim ngushtimet e vëndit t' onë, lypim vetun njat shërbim që pa i bā dam kuej me shpenzime e nderon karakterin Ipeshkvner e i nep lulzim shëjtes fē.

2. Nji msim tjetër e ka me perlim me ja dhanë meshtari famullis së vet permblë nderimin që do të ja bājnë Ipeshkvit e është, që kuer të hasin në të, o n' at rasë o kuer do tjera herë, e ka me detyrë i krishtëni me ju ulun në giuj e me marrë bekimin prej si. Ashtu urdhnon Ceremoniali i Ipeshkve: „*Episcopus sibi occurrentes subditos, qui genuflectere debent, signo Crucis super illos facto, benedicet.*“ (I. I. c. II.) E ky bekim kuer të merret me ket shëj të nderimit, që xëhet porsl veper pendeset, ka fuqë me shlye mkatet veniale; e kso doret i krishtëni më njenë anë lān detyren që ka me nderue pushteden e Ipeshkvis e drunin e Shëjtes Krygjë që Ipeshkvi bān në parzem, e në tjetren fiton do ndjesë për jetë të pasosme. Nji lavd të posaçem meritojnë në lāmë të ktij nderimit të krishtënët e Zadrimes, të cillt kō do të hasin n' Ipeshkvin e me kē do që të jēn, s' e lānë pa i rā në giuj; e Na ka ndollun m' u perpjekë me të parët e tyne shi te dera e odës të Valis, kuer sundote Turkija, e aty janë ulun me mārre bekimin. Punë kjo që difton të xetit e fēs që kanë, e forcen e karakterit që i bān me dishmue pa kurrfarë marrjet besimin e vet.

3. Ligja kanonike detyron Ipeshkvit me kerkue Dieçezet e veta për gjith vjetë, o gjith unji o nji pjesë, në mnyrë që me muejt për pēsë vjet me krye të pāmit e gjith famullijave. Kjo liri është e nevojshme për disā Dieçeze të perjashtme që kanë qinda famullijash; te na nuk është nevoja për një kohë aq të giatë. Prandej për Arki-

dieçezin t' onë kena krye dy vjetve me ndimë të Zotit më e sosë të pāmit e t'ij, tuj kerkue një vjetë fushen, e një tjetër malcīn. Simjet i tokon fushes. Rēndi i ditve që kena me vajtë ndër famullija ka për të ju diftue me kohë se të cillit meshtarë, që të mundet me e lajmue popullin e me gatue shka është nevoja.

4. Se i cilli famullitarë të ja diftojnë me kohë Argjipeshkvit se që farë vesesh e gudojnë më tepër famullin e t'ij, e se në gfarë sēndesh dishron që të permirsohet më fort gjendja e sajë; që të mundet kso doret Ordinari me i peshue masat që lypen me u marrë.

5. Kuer famullitari të mārri me i lajmue popullit t' ardhunit e Argjipeshkvit në famullë, mos të rrin pa ja zhvillue mbas Pontifikalit Roman edhe shkajqet pse vjen; të cillët janë: 1. Me i dhanë lirim shpirtnave të dekunve t' asajë famullë; 2. Me marrë vesht si mbahet e rregullohet famullija; 3. Për me ndeshkue e me bā që të mnihen shkandullit; 4. Për me ja bā më lēt atyne që kanë nevojë rrfimin e pendesen për disā faje më të randë; 5. Për me ja dhanë të krishtënve sakramēdin e krezmimit, të cillin zakonisht s' mund t' a napin veç kush ka pushteden e Ipeshkvis. Mos të harrojnë edhe me i bā me diejt popullit që, në i raftë kuej me u kungue prej dores t' Argjipeshkvit, para se me e marrë Shëjtin Sakramend do të ja puthin rrethin që ka në gisht.

6. Për shka i perket sakramēdit të krezmimit të njoftojnë popullit: 1. Që të gjith të krishtënt janë të detyruet me e marrë një herë të vetme ket Sakramend; — 2. Që pa i mbushë shtat vjet mos t' i bīn fmīt me i krezmue, posë me qllue ndonji shëndet lig; — 3. Që për të mbajtur të fmīs lypet nuni o nuna; — 4. Që kumarija ndollë vetun ndermjet të fmīs e t' atij që e mba, e, mas kunnit të rī (can. 1079) kjo kumari nuk pengon kunoren e martesës; — 5. Që pa lēje t' Argjipeshkvit mos të mārri me mbajtë më shumë se dy famuj; — 6. Që nuni o nuna e krezmit do të jēt tjetër prej atij të pagzimit; — 7. Që nuni o nuna të jēt vetë të krezmuem; — do t' i kēn mbushë 14 vjetë; — do të līnē shka bānë e që farë barret i vënë vedit; — do t' i diejn msimet e fēs më të parat; — nuk do të jēn besimit tjetër, as të līkun prej ndoj mallkimit.

7. Nja trī javë para ditës të krezmit famullitari t' i grishin prindt me ja paratë fmīt që janë bā me marrë ket Sakramend, e t' i qortojnë me ja çue te Qeta për me ju dhanë msimin që lypet; tuj ju diftue me kohë se Argjipeshkvi nuk ka për të krezmue atā fmī që mos të diejn msimet e nevojshme.

8. Për disa ditë rresht, si t' a lypin nevoja, mos ta lënë famullitari pa i mledhë kta fmi e pa ja u msue të vertetat më të parat të shëjtes fë, njoftimet e nevojshme përmbi sakramëndin e rrfimit e të krezmimit, e uratët që lypen me i diejt se i cilli i krishtënë.

9. Fmija që do të krezmohen të rrfehen ditën përpara, e të ju epet prindve letra kû të jët shkruar ëmni i fmi, i prindve e i atë që e mba.

10. Pa lëje t' Argjipeshkvit mos të pranohen për krezmim fmija e një famullis tjetër, e aq më pak fmija e tjetrit Diegez.

11. Të porositen fort fmija me u avitë me e marrë ket Sakramend me urtë e divocjon, me petka të dlira e me ftyrë të lãme.

12. T' i bãhet me diejt popullit se dita e krezmit, që farë do ditet të jët, do të mbahet prej famullijet porsë e kreme; e prandej nuk është lëje me punue. Me ndollë që ndokuej i bje ndoj nevojë që së pret, të lypin bekimin prej famullitarit, i cilli teper udobisht mos t' a lirojnë.

13. Pak për me nderue të Parin e fës e më fort për me krye detyrën e vet, të mundohet famullitari në ket rasë me e dliurë e me e shukurue kishën e qelën; por sidomos më fort synin të ja vënë petkave të Meshës, shtrujave të lterit, ënve të Sakramëndit e të vojtit shëjt, e vëndit të pagzimit, osë battisterit. Gjithshka i perket shërbimit të hyjnueshem do t' i paraqitet Argjipeshkvit me u pã.

14. Ashtu do t' i paraqitet edhe Arkivi me gjithë shka ka mrëndë: letra zyrtare, libri i protokolit, rregjistrat osë vrojtoret: a) të pagzuemve; — b) të krezmuemve; — c) të martuemve; — d) të dekunve; — e) vrojtorja e numrit të shpirtnave, që së pakut krye dý vjetve do të vertetohet; — f) e të himeve e të dalunave prej pasunijet të lterit; — g) e meshve për popull e për tjera detyra; ashtu e meshve vetjake; — h) e Kumpanijave, kû të ndollin; — i) inventari o diftesa e sendeve që i perkasin kishës e qelës; — j) diftesa e pasunís të patundshme që kan famullijat.

15. Po urdhnojmë që që me ditën e fillesës e deri të soset kerkimi i famullijave të shenjueme, të gjithë meshtarët t' a thonë për ditë në Meshë uraten e Shpirtit Shëjt: „*Deus qui corda fidelium etc.*“ për me xjerrë prej të Lumit hiret e nevojshme që të dalin i frytshëm ky udhtim baritur.

E me kaq po i napim mbarim kësaj leter tuj shpresue ngulshem se të gjithë zotnít famullitarë (të cillët jena të sigurtë se e kuptojnë e e çmojnë randsín e detyrës së vet) kan me i mbajtë daj para sýve

kto porosína që ktu ja u rreshtueme; e që me cenë të posaçme kan me u dhanë për me i qítun në punë, me qellim me Na e bã më të letë barren që kena, e me e permirsue për ditë më fort gjendjen e ktí popull të dashtun, për shëlbim të cillit Na të gjithë ja kena kushtue vetvedin t' amlit Shëlbues.

E bekimi i Zotit kjoftë me gjithë jú, e ju dhashtë ndihmen me shëlbue vehtën e tjerët.

✦ LAZRI Argjipeshkvi

II

Të temeluemit kanonik i Shoqnís së Sh' Jozefit për kishna të vorfna

Me shkresën t' Onë 6. IX. 1923, i dëftueme Klerit t' Onë të nderueshem se kishin dã me temelue një shoqní bãmirse, e cilla të perpiqej me ju bã krah kishnave të vorfëna tuj ju pertrí gjithë farë sëndesh që lypen për shërbimin e nderimit të hyjnueshem. Fjalën t' Onë nuk e lãne me rá poshtë ata zotnít e rregulltare, të cillve ju kje pshtetë drejtimi e kujdesi i të mkambunit e i perparimit të kësaj Veprë. E mândin e tyne Zotyn i lumi e bekoj fort bukur, tuj bã që të ju perkrareshin e bãmirsas me ndihmue me të holla, e zotë e zojusha për me punue me dorë.

Për shka i nep edhe ma fort randsí kësaj Veprë e e siguron perparimin e sajë është i nelti prandim i Kuvendit shëjt të Propagandes, i cilli me fjalë fort levdojse e diftoj krahën e vet për ket shoqní, e grishi meshtarë e popull me e pshtetë sã ma fort për lumnín e shëjtes fë. E për me i xé më tepër shërbimet e të krishtënve në ket shërbim të pershpirtshëm xuerre prej Shëjtit Atë Papë për pjestarët e Shoqnís do hire të posaçme sikursë Na lajmoj me të çmueshmen letren e vet me 10 - I. të kësaj vjetës N. 3724.

E kto janë: 1. Ndjesa e plotë që fitohet prej se të cillit kuer shkruhet rishtas në ket Shoqní, që mundet me ju pshtetë edhe shpirtnave të Burgatorit.

2. Ndjesa e një qind dëne për që do veprë që të bãhet mbas qellimit të Shoqnís.

Tuj kënë punët e shpirtit e tuj dëshruar tuj Shoqní të qindrojnë e të veprojnë për më të gjatë mot, e shpallim me rrugë me e shpallë zyrtarisht të temeluemit e sajë; e për ket shkresë, e cilla duem që të kët vjettën e një Dekretit po dëshmojmë se me pushteden t' Onë baritore e pranueshme e e dëftueme të mkambunit e Shoqnís

të Shë Jozefit per permirsim të kishnave të vorfëna, me at program punet e me atë shperblime të pershpirtshme qi sipri u diftuene, e me tjerat qi kena botue në ket fletore nen ditën 6 shtatuer 1923.

E me sá fuqi qi kena qo i grishim të gjith besimtarët e J. Krishtit, por sidomos pjestarët e Klerit t' Onë me u mundue me gjith shpirtë me i dhanë ksajë veper mâ të madhin shkas, tuj ja njoftue famullijave të veta, tuj ja spiegue popullit meritimin e lmoshës qi nepet per nderim të Zotit, e tuj ju pri tjerve me veprimin e ndihmen e vet. Jena të sigurtë se neper zellë e veprim të pa dâm te ksajë Shoqni gjendja e kishnave t' ona mbas do kohet ka me u kapë n' at permirsim qi e lypë ndera e Zotit e lulzimi i fës shëjte.

Shkoder, 15 fruer 1924

✠ LAZRI Argjipeshkvi

III

Meshë e vogel prâne Ipeshkvit

Ndollë disá herë o në rasen qi shkon Ipeshkvi me pá famullijat, o në tjera shtiqe, qi del ndonji meshtarë me thanë meshë të vogel nder sá gjindet aty mjedis para lterit Ipeshkvi tuj thanë uratë. E mbasi per ket rasë Kisha shëjte ká dá qi të perdoren per nderim të Kryetarit të fës do sjellje të posaçme, kena mendue se kishte me dalë punë e viëshme me i qitë në ket fletore, qi të munden me i njoftë edhe atà, qi ndryshej nuk kishin me pasë mndore me i mâr-run vesht prej tjeterkahna.

1. Prá kuer ndollë kjo punë, mâ së parit meshtari del prej sagristijet me kelshëjt në dorë, e kuer mbrrinë para Ipeshkvit bân nji të perulun të fortë me krye; mandej para lterit zblon kryet, e hypë si më njenë anë, per mos me ja sjellë shpinen Ipeshkvit.

2. Si t'a ndreqin kelshëjtin e Unjillin, i falet krygjes tuj perulë kryët, e sdrypë kah ana e Unjillit; kuer të gjindet në log bje në njenin giu me nderue Shëjtin Sakramënd; masandej sillet kah Ipeshkvi e i pershëndetet tuj perulë fort kryet; e tuj ndëjë gjithnji kah krahi i Unjilli pret shëjin prej Ipeshkvit per me nisë meshen si tjera herë.

3. Tuj thanë *Confiteor*, në vënd të atyne fjalve *vobis fratres* e *vos fratres*, do të sillet kah Ipeshkvi e do ti thonë, *Tibi Pater*, e *Te Pater*. Masandej si të thonë „*Oremus*“ para se me hypë në lterë do ti pershëndetet Ipeshkvit me të perulun krejet.

4. Mbas Unjillit meshtari nuk e puthë vetë librin, as nuk thotë fjalët „*Per evangelica dicta*“, por sherbtori mërr Unjillin njashitë çilë e ja çon Ipeshkvit me e puthë; perulë njënin giu para Ipeshkvit e para lterit, e e çon librin në vënd të parë.

5. Në mbarim të Meshës, para se me ja dhanë bekimin popullit si është zakoni, meshtari ka m' u ngrehë pak kah ana e Unjillit, e ka me ju falë Ipeshkvit tuj ulun kryet, sikursë me dashtë me lypë prej si lëjen per me bekue; pse është parim i moçem qi në Kishë „*Episcopus benedicit sed non benedicitur*“ Ipeshkvi bekon, por nuk bekohet, e prandej kuer meshtari ep bekimin popullit, Ipeshkvi nuk bân kurr farë shëjit.

6. Kuer të doënë me u largue andej, meshtari ka me perulë njënin giu para lterit, ka me ju pershëndetë Ipeshkvit me të ulun krejet, e ka me vojte në sagristi.

7. Aj qi ndihmon në ket meshë e ka me detyrë me rá në njënin giu gjith herë para lterit, edhe në mos kjoftë në të shëjti Sakramënd; ashtu edhe kuer të kalojnë para Ipeshkvit do ta nderojnë tuj perulun njënin giu.

MONITUM

Omnibus notum fit, decreto Sancti Officii, sacerdotem apostatam dioecesis Sappensis Georgium Komani in excommunicationem can. 2388 Iuris Canonici inflictam incurrisse.

SOLUTIO

casum conscientiae
propositorum pro conferentiis pastoralibus

anno 1923 subdorum

(Shë në ket fletore v. I n. III 183)

SOLUTIO CASUS I

Ad R. Ad baptismum saltem suscipiendum requiritur, in adultis ratione utentibus, intentio saltem habitualis, id est aliquando habita et nunquam retractata. Hinc S. Thomas (parte III, quaest.

68, art. 7): «Dicendum quod si in adulto deest intentio suscipiendi «sacramentum, esset rebaptizandus». At non requiritur *Fides*, prout definivit Trid. (sect. VII, can. 13), nec aliae dispositiones quae certe requiruntur ad *licitam* susceptionem huiusmodi sacramenti. Hinc *per se* etiam increduli *valide* suscipere possunt hoc sacramentum, dummodo intentionem habeant.

Ad II R.: Cum clar. Card. D' Annibale (vol. III, n. 130): «Dubitari potest quid agendum sit, si is, qui sacramentum recepit, postea affirmet se specie tenus et sine intentione illud suscepisse? Et si quidem id affirmat ut illud sibi iterum conferatur, fides ei habenda est, nisi probabile videatur sacramento illudere velle. Sin ut solvatur obligationibus quae sacramento (v. g. Baptimo, Ordini) cohaerent, res primum diligentissime exploranda est; et si non appareat manifeste et luce clarius intentionem defuisse, fides ei praestanda non est, licet iurato asserenti. Si autem hoc apparet *manifeste*, hortandus est ut rite faciat quod iam irritum fecit; et si obstinate repugnet, nihil aliud superest nisi ut dimittatur» (vide etiam Constit. Bened. XIV *Postremo mense*). Hinc patet nullam fidem habendam esse, saltem in foro externo, Alisio asserenti se non habuisse intentionem suscipiendi Baptismum, cum id praecise asserat ut solvatur obligationibus quae huic sacramento cohaerent relate ad matrimonium cum Silvia.

Ad III R.: Silvia male egit derelinquendo domum conjugalem et alteri nubendo. Debuisset enim primum rem totam Episcopo submittere, cui onus incumbit inquisitionem diligentissimam peragendi et iudicium ferendi. Quod si res dubia maneat, Episcopus recurrit ad Romanum Pontificem ut auctoritativam sententiam, pro foro externo, provocet.

Ad IV R.: Secundum matrimonium Silviae nullum censendum est, saltem donec aliud evidentissime *iudicialiter* constet. Eo vel magis quod Baptismum, etiam *dubium*, censendum est validum in ordine ad validitatem matrimonii, prout semper declaravit S. C. S. Officii (v. g. die 17 nov. 1830). Et clarius, 20 martii 1817, docuit simulationem religionis validitatem matrimonii non afficere.

SOLUTIO CASUS II

Ad I R.: Ordinarie loquendo Baptismus sollemnis non est conferendus nisi in ecclesia, aut in loco ad id deputato. Et est grave.

Ad II R.: S. C. Concilii, 17 februarii 1734, declaravit: «Ut quis extra ecclesiam, cum omnibus caeremoniis baptizari possit,

«requiritur, vel a) casus necessitatis, vel b) privilegium baptizandi, «vel c) facultas specialis ab Ordinario concessa». Ex *primo* igitur licet domi baptizare quando rationabiliter aliquid damni timetur pro valetudine infantis vel quando infans ad ecclesiam deferri nequit absque infamia matris, vel denique, in locis missionum, quando aut omnino deest aut nimis distat ecclesia. Hoc in casu missionarius, non solum potest, sed debet uti illis caeremoniis, saltem quibus uti possibile est. Ex *secundo*, domi baptizare licet, et *quidem solemniter*, filios Regum et principum. Quoad filios procerum et magnatum sequi possumus consuetudinem localem.

«Sacerdos extra ecclesiam baptizans omittere debet caeremonias «quae Baptismus praecedunt, et adimplere eas quae ipsum subsequuntur. Itaque debet infantem in vertice perungere Chrismate, «imponere vestem albam et candelam accensam praebere. Cum autem «infans convalescit, quantocius ad ecclesiam est deferendus ibique «supplendae caeremoniae omissae» (S. C. Rituum, 23 septembris 1820).

Ad III R.: In Baptismo *privato* uti licet quocumque idiomate; at in Baptismo *solemni*, sacerdos latinus lingua latina uti debet. Ad summum posset, interrogationibus factis lingua latina, easdem lingua vernacula iterare. Ita S. C. S. Officii, 9 maii 1879. At patris licet respondere interrogationibus et etiam recitare preces lingua vernacula, dum sacerdos easdem lingua latina recitat.

Ad IV R.: Certe Anicetus peccavit et quidem graviter, quia, nec speciali facultate instructus, nec gravi causa urgente, caeremonias domi adhibuit, contra praescriptionem Ecclesiae. Indignatio enim familiae non est pertimescenda a missionario qui legi Ecclesiae obtemperat.

Circa casus in quibus Baptismi caeremoniae omitti possunt, S. C. de Propaganda Fide missionariis Loanghi, qui exposuerant: «hisce in partibus frequenter contingere quod infideles non permittant quod eorum parvuli ad suscipiendum Baptismum ad ecclesiam deferantur», sequentem dedit instructionem: «Omni curam adhibere debetis ut parentes ipsi, a sua irrationabili contradictione recedant; quod si id non obtinebitis, tunc vobis persuadere poteritis rem esse deductam ad casum necessitatis. Proinde tunc vobis «licitum erit in domo infantibus Baptismum conferre extra ecclesiam, «omissis sacris ritibus. Sed vero praevideatur quod infantes ad ecclesiam, pro supplendis caeremoniis, nunquam in posterum deferantur, «tunc satis erit ut in ipsis privatis domibus ritus et caeremoniae, «consuetae adhibeantur; melius est enim ut laudabilis consuetudo

«omittatur, quam ut priventur parvuli baptizati non exiguis spiritalibus bonis, quae ex adhibitis sacris caeremoniis in eorum animabus derivantur».

Peccavit etiam Anicetus interrogationes faciendo sola lingua vernacula, non praemissa lingua latina. At videtur S. Sedem nuper indulsisse nonnullis Episcopis Galliae usum gallicae linguae, omitta latina, in interrogationibus et precibus Baptismi (R. Souarn, *Memento Theol. Mor.*).

SOLUTIO CASUS III

Ad I R.: Graviter contra religionem peccavit Silvius ubi, ob amicitiam quam cum reo fovebat, negavit se scire se delictum quod commissum fuisse noverat. Ubi vero idem negavit timore vindictae, res non ita clara est. Videntur quantum damnum et quam probabiliter sibi inferendum timeret; cum hoc damno quasi ponderandum erit detrimentum quod ex omisso testimonio immineat aliis, ut puta domino rei furto sublatae, vel aliis quibus probabiliter nociturus sit reus, si non damnetur. Si vere probaliter timet sibi grave damnum ab homine violento et post tempus sat breve e carcere exituro, aliis autem non nisi mediocre damnum ob omisum testimonium imminet, videtur Silvius a periurio excusatus. Numquam tamen huius modi excusatio haberetur si reus, dato testimonio, ad multos annos dammandus esset: cum, in hoc casu, tenuis sit vindictae probabilitas.

Ad II R.: Neutro in casu tenetur Silvius ad compensandum detrimentum quod forte oriatur domino rei furtivae: siquidem probabilius ad testimonium ferendum non tenebatur e iustitia commutativa. Excipe si quando declaratio Silvii aequivalebat negationi culpabilitatis rei, quia in iis adiunctis versabatur ut, si ipse rem nesciverit, non potuerit a reo patrari: nam, in hac hypothesi, huius modi negatio aequivaleret falso testimonio positivo.

SOLUTIO CASUS IV

Non videntur inquietandi mutuatores qui tantum fenus perceperunt. Etenim, ubi fiunt magnae negotiationes, fere semper adeuntur magna pericula; neque haec satis removeri solent mercatoris perspicacitate, quippe quae omnes interdum fallat, praesertim ubi magnis negotiationibus vacant, quarum exitus pendet a rebus quae in regionibus dissitis vel a multis aliis negotiatoribus fiunt. Nec dicas: hoc periculum in casu a solo Isidoro adiri, ac proinde nihil suffragari mutuatoribus ut amplius auctarium exigant. Etenim si de magna pecuniae vi agitur, ut solet contingere in huius modi casibus, fere

semper timeri poterit ne eidem reddendae impar fiat negotiator si negotium infelicem exitum habuerit. Immo ipsa oblatio tanti fenus a perito negotiatore vix non indubium signum est alicuius periculi: nam si nihil timendum foret mutuatoribus, Isidoros haud aegre homines reperiret qui pro minore fenore mutuum darent, ac proinde tam onerosum fenus numquam offeret. Alii etiam non improbabiler, recurrunt ad liberam et plenam mutuatarii condonationem pro parte quae ordinarium fenus superet: nihil enim impedit quominus Isidorus qui liberrime hoc negotium suscipit, dividat lucrum suum cum mutuatoribus prout ipsi placuerit.

SOLUTIO CASUS V

Ad I R.: Perperam egit Benignus dum Flaccum monere distulit donec is ad confitendum rediret. Necessarium enim erat quam primum corrigere errorem admissum, ne detrimentum grave sequeretur. Igitur quam primum commode poterat, debebat Benignus adire Flaccum eumque rogare facultatem loquendi de quadam re in confessione audita.

Ad II R.: Cum utrumque errorem admiserit sacerdos sine gravi culpa theologica (ut vix non semper continget), non tenetur ipse ad reparandum damnum quod inde heredibus Floriberti opturum sit.

Ad III R.: Flaccum vero adhuc premit obligatio restituendi 500 fr. heredibus laesis: nam qui alium laesit, in se suscepit obligationem eum indemnem faciendi, neque liberatur detrimentis quae ipse patitur, seu casu fortuito, seu proprio vel alieno errore, dum eam restitutionem facere conatur. Attamen quae dedit bonis operibus vel pauperibus, quatenus id fieri poterit, iure suo ab iis repetet: donatio enim illa nitebatur errore ac proinde irrita est.

Ad IV R.: Sed videat confessarius num in bona fide relinquendus sit paenitens dum existimet iniquum esse ut, cum elemosynas datas recuperare nequeat, bis restitutionem facere teneatur.

SOLUTIO CASUS VI

Si nullum aliud detrimentum ex omissa Sacra iteratione timendum erat quam quaedam populi admiratio et impossibilitas multorum implendae legis ecclesiae, Lilius erravit: utrumque enim peccato caret, neque vera damna post se trahit, ideoque ad excusandum a lege ieiunii Eucharistici minime sufficit et n. Atque haec saltem prohibitio eunda est in responso S. Off. 2 dec. 1874 (Coll. P. F. n. 793). Roganti enim «Num ob rationem scandali vel admi-

rationis possit umquam celebrari secunda missa post primam cum iam fractum est ieiunium» respondit S. Off.: «Negative». In hac ergo hypothese populus monendus esset quare a Sacro iterando abstineat parochus, et quatenus populus, vel saltem aliqua eius pars, a Sacro audiendo legitime excusetur. Si vero maiora et insolita timenda sunt detrimenta, utputa murmurationes plebis contra parochum quasi ob socordiam celebrare omitteret, vel peccata multorum qui, cum possent aliam missam in eadem vel in vicina ecclesia audire, praevideantur hoc officium neglecturi, censemus Linum iam sufficientem habuisse rationem Sacri iterandi. Neque videtur obstare responsum mox cit. S. Officii. Cum enim in quaestione posita eodem gradu ponerentur *scandalum* et *admiratio*, supponere licet responsum intellegendum esse de scandalo latius dicto quod admirationi aequivaleat. Neque propter illud responsum liceitatem talis celebrationis in omni casu reiecerunt auctores etiam recentissimi, ut Lehmkühl (9^a edit. II. n. 162) et Aertnys (5^a edit. I. 6. n. 106). Verum est eos loqui de celebraturo, non de binaturo sacerdote, sed, si idem scandalum timendum est ex omissione alterius Sacri, non apparet quare sacerdos non posset iterare aequae ac posset primum celebrare. Ex hac bipartita solutione patet facilius posse sacerdotem non ieiunum iterare Sacrum ubi populus in officiis christiani hominis tepidus est atque ubi adhuc alteri Sacro sine nimio incommodo adesse potest, quam ubi magis vigent mores christiani vel, omissa iteratione, fideles ob distantiam aliamve iustam causam a Sacro audiendo excusantur.

CASUS CONSCIENTIAE

pro conferentiis pastoralibus propositi
anno 1924 solvendi

CASUS I

Fatima uxor, vel potius concubina, cuiusdam mahumetani polygami, aetate provecta et infirma valetudine, proindeque a marito prorsus derelicta et vix ut famula domi habita, catholici missionarii exhortationibus gratiaque Dei mota Baptismum petit. At missionario declarat se non posse domum mariti, vel potius domini, deserere; tum quia hic posset per vim eam revocare ad maritale domicilium, tum quia alibi nequiret victum sibi comparare. Promittit tamen se facturam quantum in se est ut iuxta legem christianam clam vivat, donec Deus aliter provideat.

QUAERITUR: I. Utrum Fatima baptizari possit?
II. Quid si forte vir, post Baptismum mulieris, iure suo uti velit?

CASUS II

Aurelia, puella catholica, sub materna potestate adhuc constituta, invitatur ut famulatum praestare velit in quadam divite familia mahumetana. Aureliae mater, vidua et indigens, spe lucri, libenter petitioni acquiescit, quamvis contra consilium proprii confessarii. Sed et puella confessarium suum adit eique exponit se nullum perversionis periculum incurrere in illa familia, sibi que liberum esse praecepta catholicae religionis servare; proindeque instat ut ei permittatur ibidem famulatum praestare, ut tandem possit proprio labore matris indigentiae subvenire.

QUAERITUR: I. Quid sit occasio et quotuplex?

II. Quamnam occasionem vitare tenemur?

III. Utrum confessarius prudenter acquiescere possit declarationibus puellae?

CASUS III

Euphemia, puella catholica, sponsalia inivit cum Ferdinando, e secta protestantica. Cum vero de matrimonio contrahendo ageretur, Ferdinandus omnino recusavit acquiescere conditionibus huiusmodi matrimonii ab Ecclesia apponi solitis; imo minabatur se contracturum matrimonium ritu protestantico, nisi parochus catholicus, saltem private, suis nuptiis adesset. Tunc parochus, ad graviora damna et scandala vitanda, quae certe orta fuissent ex celebratione matrimonii Euphemiae et Ferdinandi in templo protestantico, huic matrimonio assistit; sed domi tantum et nullo sacro ritu adhibito.

Alias idem parochus benedictione sacra, quae reperitur in Missali, in matrimonium coniunxit sponso, ex quibus alter catholicus alter vero graecus acatholicus, sed debita cum dispensatione contrahentes, quia secus sponsi certe non fuissent ad sacram benedictionem a ministro schismatico continentiam, nam Graeci, sine benedictione sacerdotali, vix credunt matrimonium valere.

QUAERITUR: I. Quid requiratur ad liceitatem matrimonii mixti?

II. Quo ritu celebranda haec matrimonia?

III. Utrum possit parochus iisdem matrimoniis assistere, quando uterque vel alteruter sponsus condiciones ab Ecclesia propositas acceptare recusat?

IV. Quid de agendi ratione parochi in casu?

CASUS IV

Andreas Duini et Livia Duini, impetrata a S. Sede dispensatione super consanguinitatem in secundo gradu aequali, matrimonium anno 1913 contraxerunt: anno 1919 eorum parochus comperit sponso ligatos esse etiam alio impedimento, cum ex alio stipite descendat sponsa in secundo et sponsus in quarto gradu.

QUAERITUR: I. An valeat tale matrimonium, et in casu negativo quomodo convalidandum sit?

II. Quid dicendum esset si matrimonium anno 1919 contractum esset?

CASUS V

Maxentius, notorius liber cogitator, et, uti feretur, sectae masonicæ adscriptus, graviter decumbit. Iuvenis parochus, antequam adeat infirmum visitaturus, a seniore et prudenti confratre festine quaerit, quomodo se gerere debeat:

I. Si pateat aditus ad infirmum adhuc sui compotem?

II. Si infirmus renuat eum admittere?

III. Si demum adeat infirmum iam sensibus destitutum?

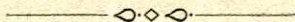
Quid respondendum?

CASUS VI

Paulus, defuncta uxore, vult nubere sorori illius, Annae. Ceteris rite paratis, die celebrationis matrimonii ante missam confitetur apud parochum sponsae, se cum ea ligatum esse impedimento criminis primæ speciei, et addit se hoc negasse suo parocho in examine prudenter interroganti. Confessarius, ratus se ex Codice I. C. habere talem facultatem, dispensat eum super impedimentum illud et benedicit matrimonium. Sed propter difficultates et rixas serius excitatus Paulus petit apud iudicem ecclesiasticum solutionem matrimonii sui cum Anna, invalidi, ut ipse ait, ex impedimento criminis, quod nunc pandit.

QUAERITUR: I. An parochus bene se gesserit relate ad dispensationem concessam?

II. Quænam sententia a tribunali ecclesiastico sit iure expectanda?

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**